

הפחתה בהתנהגויות גרייה עצמית אצל ילד עם אוטיזם באמצעות חיזוק דיפרנציאלי (DRO)

סיגל תדהר-פז, ליאת קצאל-דוד

תקציר

ילד בן 9, המאובחן עם אוטיזם, ומקבל התערבות התנהגותית אינטנסיבית, טופל בשלוש התנהגויות גרייה עצמית מרכזיות בהן עסק, באמצעות הליך של חיזוק דיפרנציאלי - DRO (Reinforcement for Other Behavior) - הילד קיבל חיזוק חיובי דיפרנציאלי עבור כל פרק זמן קבוע מראש, בו לא הופיעו התנהגויות גרייה עצמית אלו. הטיפול הפחית משמעותית את התנהגויות הגרייה העצמית של הילד.

נבדק

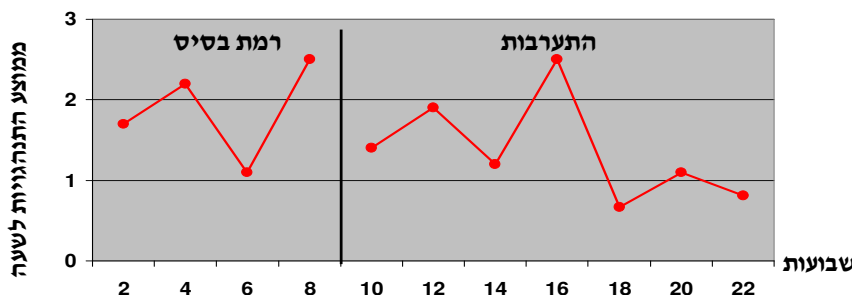
ילד בן 9, שאובחן עם אוטיזם בגיל שנתיים ונמצא בתוכנית התנהגותית אינטנסיבית כ-7 שנים. משולב כיום ליום מלא בכיתה ג' רגילה בליווי סייעת, ומקבל שעות לימוד פרטני אח"צ, כ-4 שעות כל יום. לילד התנהגויות גרייה עצמית המאפיינות את הלכות האוטיסטיות ומפריעות לשילובו במסגרת החינוכית, לעבודתו בתוכנית הפרטנית ולתיפקודו הכללי.

התערבות

נקבעו שלוש התנהגויות גרייה עצמית כהתנהגויות מטרה: פרצופים שאינם תואמים את הסיטואציה, דיבור עצמי ותנועות מוטוריות טקסיות וביזאריות. ההתערבות הופעלה בזמני למידה פרטנית. נתוני רמת בסיס נאספו במשך חודשיים בסיטואציות של למידה פרטנית. לאחר מכן, הופעלה תוכנית התערבות: חיזוק דיפרנציאלי של התנהגות אחרת מהתנהגות המטרה - DRO, במטרה להפחית את התנהגויות הגרייה העצמית. בכל פרק זמן של 5 דקות בהן הילד לא ביצע אף אחת משלושת ההתנהגויות הללו הוא קיבל קוביית לגו להרכבה, מתוך 10 קוביות שהוצגו לו בתחילת הפגישה הטיפולית. לאחר צבירת כל הקוביות, הילד החליף אותם באסימון פגישה - אסימונים שצבר במשך הפגישה על התנהגויות נאותות של למידה, כחיזוקים משניים, והוחלפו בתום צבירתם בהפסקת הפגישה הטיפולית. לאחר כל צבירה של 10 חלקים של לגו שהתחלפו באסימון, התחילה ספירת הקוביות מחדש לצבירת אסימון נוסף. הליך ה-DRO כלל בנוסף להרכבת קוביות הלגו שנצברו גם חיזוק מילולי ספציפי לאיפוק, ואם כן נעשתה התנהגות של גרייה, נאמר לילד בטון מאוכזב כי הוא הפסיד את הלגו מאחר וביצע את ההתנהגות שהוגדרה להפחתה.

תוצאות

עם תחילת ההתערבות באמצעות חיזוק דיפרנציאלי - DRO פחתה הגרייה העצמית של הילד באופן מתון יחסית לרמת הבסיס. לאחר כחודש וחצי של שיעורי גרייה עצמית נמוכים יותר נצפתה עלייה משמעותית בשיעורי התנהגות הגרייה, ואחריה, חזרה להפחתה בגרייה העצמית ושמירה על שיעורים נמוכים יותר. הסיבה המשוערת לעליה החריגה היא תחילת שנת הלימודים שהביאה עימה ירידה במספר שעות הלימוד הפרטני שקיבל הילד, ותהליך הסתגלות לשגרה החדשה.

תרשים: שיעורי התנהגות גרייה עצמית

סיכום ומסקנות

התנהגויות גרייה עצמית של ילד בן 9 עם אוטיזם הופחתו משמעותית יחסית לנתוני הבסיס שלהן עם הפעלת הליך של DRO - חיזוק דיפרנציאלי של התנהגות אחרת. לאחר הפחתה משמעותית בהתנהגויות הגרייה נצפתה עליה מסוימת. ניתן לייחס עלייה פתאומית זו לתחילת שנת הלימודים, בה הייתה ירידה משמעותית במספר שעות הטיפול הפרטני שניתנו לילד, וכן לתהליך ההסתגלות לשגרת המסגרת החינוכית. הליך של DRO הוא הליך העושה שימוש בחיזוק חיובי להפחתת התנהגויות לא מתאימות. הצלחת ההתערבות מוכיחה שכדאי לשקול הליך זה לפני השימוש בהצגת גירוי אברסיבי לילד, אם כי יש לקחת בחשבון שהשימוש בהליך זה עשוי להאריך את משך הזמן שלוקח להתערבות להשפיע.